

УДК 327.5

Белов О.М.¹, Волобуєв В.В.²

¹ студ. гр. Ю-210м НУ «Запорізька політехніка»,

² канди.філос.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЕТНІЧНА ЕМОЦІЯ ЯК ЗАХИСТ У КОНСЦІЄНТАЛЬНІЙ ВІЙНІ

Руйнування світової двополюсної системи міжнародних відносин є наслідком глобалізації, якій на даний час виявилось не під силу застерегти світові процеси від створення чергових і - в більшій кількості, - центрів політичного, економічного та культурного впливу, тепер вже переплєтених завдяки тій же глобалізації. Спектри нових світоглядних концепцій мають глобальні претензії і вимушено конфліктують між собою.

Саме в такому невідбувшомуся бутті українська політична нація намагається збудувати та захистити свою самостійність та державність, стикаючись в своїх змаганнях з інтересами головних акторів та зазнаючи з їхнього боку ворожого за змістом, консцієнтального за рівнем, впливу.

Пропозиція розглянути емоцію в якості інструменту захисту свідомості в контексті консцієнтальної війни на рівні етнічної емоції ґрунтується на аналізі теорії емоцій та на досвіді переживання можливо саме такої, за обсягом – етнічної, емоції.

Теоретично, емоція не є складною за формуванням (див. формулу П.Симонова), але є максимально дієвою акцією свідомості за рахунок того, що лімбічний мозок швидше реагує на все, що відбувається. Тож, якщо у визначенні емоції, наприклад, американського фізіолога У. Кеннона під словом організм розуміти соціальний організм чи етнос, то перспектива вивчення емоції в такому контексті стає зрозумілішою.

Стосовно українського досвіду переживання загальної емоції ми пропонуємо розглянути подію, якій судилося стати визначною віхою в новітній історії українського державотворення.

22 січня 1919 року на Софіївській площі у Києві було урочисто проголошено об'єднання Української і Західно-Української народних республік. Наступного дня Всеукраїнський трудовий конгрес - найвищий представницький орган УНР - затвердив Акт злуки, здійснивши у такий спосіб його легітимацію.

Нами обрано саме цей момент нашої історії через його схожість за змістом, важливістю, впливом на майбутнє з сьогоднішнім. Соборність тоді постала як форма етнічного державотворення у відповідь на «неісторичність» української нації та була детермінована низкою міжнародних і внутрішньополітичних причин: це і одвічне прагнення українства до соборного життя всупереч тривалому бездержавному існуванню; і актуалізація соборницької ідеї в умовах розпаду Російської та Австро-Угорської імперій; потреба об'єднаного військового захисту від зовнішніх посягань; необхідність скоординованих дипломатичних зусиль на світовій мирній конференції.

Безперечно, проголошення Акту злуки було потужною політичною маніфестацією соборницьких устремлінь українців; навіть не зреалізований, цей акт залишався упродовж багатьох десятиліть яскравим символом і мобілізуючим фактором боротьби українства за суверенну соборну державу.

Останніми роками Акт злуки виразно не артикулюється на державному рівні. Проте, вивчення українського соборництва могло би корелюватися з вирішенням проблем вітчизняної регіоналістики: наш український регіоналізм породжений саме тривалою бездержавністю. Також, вважаємо необ'єктивним і не правильним сучасне ставлення до радянської доби, коли відбулося формування територіального тіла Української РСР як підґрунтя творення незалежної держави.

По-справжньому визначна дата – це фіксація потужної емоції; звідси - намагання цю емоцію зберегти, пережити її знову і знову. Точка зору на емоцію рівня етносу, доказ її онтологічного буття та значення ми знаходимо у «Спогадах» Надії Суровцової (1896–1985). 1917 р. вона була службовцем біженецького департаменту генерального секретарства внутрішніх справ УНР.

«Секретаріат, а з ним і наш департамент містилися на Хрещатику. Разом з нами двома в кабінеті містилися ще галичани, які мали напівнезалежну власну біженецьку організацію. Там я вперше познайомилася з галичанами. Мене вабила їх мова, українська, але не наша, їх європейські манери, а головне те, що вони були справжніми українцями, тобто мова у них, хоч і не надто гарна, а була тою мовою, що нею вони не тільки розмовляли, але й

училися, думали, відчували, хоча поза нею знали мови польську та німецьку. У нас воно було навпаки - інтелігенція наша своєю мовою розмовляла, писала, але для хатнього, родинного вжитку панувала таки мова російська, діти виростали спочатку росіянами, а потім уже їх обертали чи вони самі оберталися на «свідомих» і починали вживати у певних нагодах свою мову. Або й ні. Мною керував не націоналістичний шовінізм, а мені просто було гірко від цієї свідомости. А тут я вперше побачила те, про що тільки мріяла та теоретично міркувала, що воно можливе і нормальне».

Емпірика нинішнього інформаційного контенту протистояння гібридним методам консцієнтальної війни проти України до сього часу наповнена, здебільшого, емоціями скорботи, жалю, очікуванню труднощів, або – реакцією на емоції агресора; необхідні інші емоції, такі, що звеличують дух нації і концентрують сили нації у здобутті перемоги. До речі, приблизно такі ж слова лунали століття тому на київських майданах.